

موانع رشد شهر نی ریز در روزنه زمان (گذشته، حال، آینده)

الف: موانع طبیعی رشد

۱- وجود کویرها و شورزارها

به علت وجود لایه های ژئوس و نمک در نزدیکی سطح زمین بخصوص در قسمت شمال غرب این منطقه باعث بوجود آمدن شورزارها و کویرهای محدود می شود که این خود یک عامل منفی در جهت محدود کردن گسترش شهر در این قسمت می گردد.

۲- سیلاب های متمادی

بعلت موقعیت ژئو مورفولوژی این شهر که بعلت قرار گرفتن در روی مخروط افکنه بزرگ شیب منطقه طوری است که با کمترین ریزش باران باعث جاری شدن سیلاب ها می گردد که از قدیم الایام یکی از مهمترین عوامل مخرب این شهر بوده است بطوریکه این شهر از زمان هخامنشیان تاکنون سه بار دستخوش سیل قرار گرفته که کلاً باعث جابجائی محل اصلی شهر گردیده و در مورد چهارم این شهر در محل فعلی قرار گرفته است. بطوریکه گفته می شود در حوالی این شهر نیز محلی به نام شهر سبا قرار داشته که بر اثر سیل تخریب گردیده که هم اکنون نیز با وجود اینکه خاک و خار و جلگه ای بی آباد از آن چیز بی مشهود نیست به نام «راسته بازار» معروف است. همچنین اثرات سیل را در سال ۱۳۶۵

شاهد بودیم که موجب خسارات فراوان در کل شهرستان مورد نظر و تخریب کامل یکی از

محلات قدیمی و با سابقه شهر گردید (محل سادات)

۳- خشکسالی

یکی دیگر از عوامل منفی در محدود کردن رشد شهر در این ناحیه خشکسالی های متمادی

خصوصاً گریبانگیر مردم این منطقه است که خود باعث محدود شدن فعالیت های اقتصادی

و در نتیجه رکود سرمایه گذاری در اموری که باعث رشد و توسعه و ترقی شهر می گردد

می باشد.

۴- وجود کوه ها

قرار گرفتن کوه های بلند در سه طرف شهر نی ریز که بطور ممتد و زنجیره وار در شمال-

جنوب و مشرق وجود دارند خود نیز در آینده باعث عدم گسترش شهر و شهرنشینی به این

سه قسمت و در این سه جهت می گردد.

۵- وجود دریاچه های شور

وجود دریاچه بختگان در سمت شمال غرب این منطقه علاوه بر اینکه زمین های ساحلی را

بعلت شور بودن غیرقابل استفاده می کند خود وجود دریاچه نیز عاملی در محدود کننده در

امر گسترش شهر در آینده می گردد.

ب: موانع انسانی رشد شهر نی ریز

۱- عدم برنامه ریزی صحیح از طرف اولیاء شهر

از قدیم الایام تاکنون این شهرستان با وجود اینکه بزرگان و علماء و متخصصین فراوانی را در رشته متنوع علوم به جامعه تحویل داده است اما همیشه خود از داشتن مسئولین دلسوز که با یک برنامه ریزی شهری صحیح بتوانند در امر گسترش صحیح و عاقلانه عمل نمایند محروم بوده و یا اینکه تعداد آنها انگشت شمار بوده است بنابراین همین عامل (عدم برنامه ریزی صحیح) عوامل منفی دیگری را ایجاد خواهد کرد و خسارات جبران ناپذیری را به ارمغان خواهد آورد.

۲- عدم تفاهم مردم

مردم شهر نی ریز برخلاف دیگر شهرهای اطراف خود همیشه از اختلاف و چندگانگی رنج می برده است و همین عامل نیز یکی از عوامل مؤثر در رکود و عقب ماندن و درجا زدن اقتصاد و زندگی و فرهنگ شهری در این محدوده گردیده است.

تأمین آب در محلات قدیمی شهر

محلات نی ریز قدیم که بصورت مجزا و پراکنده بدور هسته اصلی و مرکزیت شهر قرار داشته شکل گیری و نحوه قرار گیری آنان بیشتر تحت تأثیر زمین و خاک کشاورزی منطقه بوده است. چرا که با توجه به شیب عمومی منطقه که از شرق به غرب است و جریان قنوات تمام سطح زمین ها زراعی را در برمی گرفت بنابراین اثر چندانی در نحوه قرارگیری

این محلات نداشته است که برای اثبات این سخن نحوه تأمین آب آشامیدنی و قابل مصرف محلات قدیم را در ذیل می آوریم:

بطور کلی بعلت عدم وجود یک جریان دائمی آب در محلات برای جبران این نقیصه هر خانه ای برای خود دارای یک برکه کوچک (آب انبار) می باشد که در شب هنگام وقتی که جریان آب قنوات تمیز می شد آنها را پر از آب می کرده اند. اما برای مصرف عمومی و بخصوص برای فصول گرم سال نیز از آب انبارهای بزرگ که کلاً تعداد آنها به ۳ عدد می رسید استفاده می نمودند که نحوه کار بدین صورت بوده که در شب های زمستان و یخبندان آب سرد را وارد مخازن بزرگ این آب انبارها می کرده و روی آن می بستند و مقداری نمک هم درون آن می ریخته اند که این انبارهای بزرگ «برکه شیر» می گفته اند و دارای چندینپله می بوده است و در تابستان از آب سرد آن استفاده می کرده اند.

مهمترین آب انبارهای زرگ عبارتند از:

۱- آب انبار شیر حاج عبدالکریم (محلہ زیرکان)

۲- آب انبار شیر حنان (روبروی باغ سروی)

۳- آب انبار شیر محلہ (کوی سجاد)

علاوه بر این آب انبارهای عمومی و خصوصی بعضی از مردم نیز در خانه های خود اقدام به حفر چاه های عمیق و نیمه عمیق حدوداً ۲۰ الی ۳۰ متری کرده و به آب می رسیدند که برای مصارف داخلی از آن استفاده می کرده اند.

جغرافیای تاریخی

با توجه به اسناد معتبر موجود نی ریز یکی از کهن ترین شهرستان های استان فارس و با سوابق کهن و تاریخی می باشد همانطور که در بحث علت وجودی نی ریز در بحث جغرافیای شهری اشاره شد منطقه ای که در حال حاضر بنام نی ریز معروف گردیده در دوران داریوش کبیر از شهرهای آباد و پرجمعیت فارس بوده است و به اسناد لوحه های سنگی که بر اثر کاوش های علمی از تخت جمشید بدست آمده (کتیبه مذکور به خط میخی نقد شده) در زمان هخامنشیان (داریوش کبیر) نای زی (کارگاه اسلحه سازی) نامیده می شده چه در آن دوره بیش از ۷۰۰ کارگاه نیزه و شمشیر و زره سازی در آن وجود داشته و در واقع اسلحه خانه داریوش کبیر بوده است و آثار باقی مانده در یکی از محلات قدیمی شهر نی ریز بنام شاد خانه که در اصل شاز خانه به معنای (تیزگر خانه) بوده مؤید این قول است و هنوز قطعات پولادین که به نام پولاد شادخانه بدست آمده در نوع خود کم نظیر می باشد.

آنچه مسلم است نی ریز دارای سوابق کهن است که در هزاران سال قبل شهری پرجمعیت بوده خصوصاً به خاطر معادن آهن و پولادی که در گوشه و کنار آن وجود داشته است هم اکنون آثار و علائمی که حاکی از کارگاه های رزه سازی و نیزه و تیرسازی بوده خصوصاً در محلات شادخانه و اطراف تپه سنگی قلات خواجه خضر دیده می شود و ساختمان های مستحکم در آبرو دومسپیل رودخانه گاو چاهی مشاهده می گردد که مؤید این ادعاست و

نیز در اطراف و جوانب تپه های پایین شهر تپه های خاکی وجود دارد و معلوم می شود که این ساختمان های گلی و خاکی بوده که به مرور زمان حصار و جدارهای آن ها دستخوش عوارض جوی و برف و باران گردیده و به احتمال چنانچه از این تپه ها خاک برداری شود صدق این مدعا ثابت خواهد شد گفته می شود که این حوالی بقایای شهری است که به شهر سبا معروف بوده و در حال حاضر هم با وجود اینکه جز خاک و خار و جلگه ای بی آبادی از آن چیزی مشاهده نمی گردد به راسته بازار معروف است. ضمناً با ید به این نکته توجه نمود که نی ریز سالیان دراز که دامنه آن تا اواخر سلطنت قاجار کشیده می شود پیوسته مورد تهاجم و یورش جاه طلبانی بوده که برای جلب منافع و استحکام مقام خود مرتباً آتش نفاق را در محل دامن می زد تا بدان وسیله به مقاصد خود نائل شود و این اختلاف بیشتر از ناحیه فئودالها و قدرت های منطقه ای ناشی می شده که با یکدیگر نیز همبستگی و قرابت نزدیک داشته اند ولی به منظور نیل به مراد خویش با یکدیگر گلاویز می شده اند و از قتل و غارت اموال طرف متخاصم نیز مضیقه نمی ورزیده اند. عامل دیگر سرشناسان و خوانین مناطق کوهستانی داراب از قبیل بنایگان و لایدنگو و لای گرد و شکرویه می باشد و آنها نیز گاهگاهی به این منطقه یورش برده و به غارت و چپاول مردم دست می زدند.

همانطور که بیان گردید نی ریز یکی از شهرهای قدیمی فارسی محسوب می گردد و از جمله دلائل و آمار بسیار ارزنده شهر مذکور مسجد بسیار زیبا و قدیمی می باشد که به طور مختصر به آن اشاره می شود.

مسجد جامع کبیر

این مسجد بسیار زیبا برای اولین بار توسط آندره گذار مدیر کل سابق باستان شناسی ایران مورد بررسی قرار گرفت و کتیبه های محراب آن خوانده و در کتاب آثار نشر ایران مطالبی راجع به این مسجد درج گردیده است و چنین توضیح داده شده که ایوان اصلی مسجد به شیوه بناهای ابواندار عصر بنا گشته و بقیه قسمت های بنای فعلی مسجد بتدریج در قرون متمادی ساخته شده است. قدیمی ترین قسمت مسجد ایوانی است که در قسمت جنوبی مسجد مشاهده می شود بناهای پیرامون آن الحاقی است. ایوان مسجد دارای طاقی گهواره ای بود و ضلع پیشین ایوان سرتاسر باز و ضلع عقب ایوان را دیوار ضخیمی مسدود می کند که محراب قدیمی در همین دیوار است. اضلاع شرقی و غربی هر یک دارای پنج طاق های عمیق است که فعلاً از صورت طاق هائی خارج گردیده است. تاریخ های تعمیرات و تغییرات ایوان بر سردر و ورودی و قدیمی ترین تاریخ ها در محراب ایران بچشم می خورد. قدیمی ترین تاریخی که در مسجد جامع نی ریز به چشم می خورد ۳۶۳ سال بنای محراب و ایوان جنوبی است ولی امکان دارد تاریخ قدیمی تر از آن نیز در مسجد وجود داشته که از میان رفته، لازم به تذکر است که محراب مسجد دارای تاریخ های متعددی می

باشد. کتیبه های محراب مذکور از نمونه های جالب گچ بری محسوب می شود، حاشیه ای از گچ بری و کتیبه ای به خط ثلث بر دو محراب نصب شده که اسامی ۱۲ امام را با خط زیبایی خاصی بر دور آن گچ بری نموده اند. محراب دارای گچ بری های بسیار زیباست و آیات قرآن به خط کوفی و در بین تزئینات گچ بری دیده می شود این کتیبه مربوط به تعمیراتی است که در دوره شاه طهماسب صفوی در مسجد صورت گرفته است. بر پیشانی یقوس محراب با خط ثلث چنین نوشته شده است: « لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد الرسول الله الصادق » تاریخ های محراب که در بالا از آن سخن بمیان آمد به ادوار زیرین تعلق دارند. تاریخ ۳۶۳ مربوط به تعمیراتی است که در دوره عضدالدوله دیلمی در مسجد مذکور انجام شده است و تاریخ ۴۶۰ مذکور مربوط به تعمیرات در دوره سلجوقیان زمان سلطنت ایل ارسلان سلجوقی است. تاریخ ۵۶۰ مربوط می شود به تعمیرات مسجد در دوره خوارزمشاهیان و در زمان سلطنت ایل ارسلان خوارزمشاهی در سمت چپ دیوار محراب نیز کتیبه ها گچ بری شده قرار دارد. بر پیشانی درب ورودی مسجد نیز سه کتیبه مربوط به تعمیرات مسجد باقی است که تاریخ یکی از آنها ۳۰۰ هجری مربوط به تعمیرات دوره قاجاریه می باشد.

مقدمه ای بر جغرافیای شهری

جغرافیای شهری در حال حاضر یکی از مباحث عمده و خیلی مهم جغرافیای انسانی را تشکیل می دهد. مطالعه مراحل پیدایش و تکامل شهرها و علل آن امروزه برای ما اهمیت بسزائی دارد زیرا علاوه بر شناسایی شهرهای ایران از دیرباز تاکنون، امروزه مسئله توسعه شهر و نفوذ و گسترش آن در قدیم ترین معیشت های دیگر و تحت الشعاع قرار دادن آن ها و مسائلی از قبیل افزایش درجه شهرنشینی، مهاجرپذیری و مشکلات حادی از قبیل ایجاد تسهیلات رفاهی، خدماتی، آموزشی، مسکن و لزوم برنامه ریزی های اقتصادی را بوجود می آورد.

بنابراین با توجه به مطالب فوق از آنجائی که فقر منابع اطلاعاتی دقیق بخصوص در مورد شهرهای ایران و خصوصاً در نواحی عقب افتاده و کمتر توجه شده، کاملاً ملموس می باشد. بنابراین سعی شد که مطالعه ای بخواهد در این زمینه صورت گیرد از همین مناطق باشد بنابراین از آنجائی که این شهر (نی ریز) یکی از قدیم ترین شهرهای ایران می باشد گردآورنده سعی کرده است در این زمینه قدمی هر چند کوتاه و مسیری هر چند مبهم و ناستادانه را بردارد شاید که این عمل جرقه ای باشد برای فعالیت دیگر عزیزان استاد و محققین و کاردانان این شهرستان.

اگر به نقشه های توپوگرافی و طبیعی این منطقه دقیق شویم خواهیم دید که:

این شهرستان (نی ریز) یکی از دشت های میانکوهی است که در مسیر سلسله جبال زاگرس قرار گرفته است که شهر نی ریز از سه جهت شمال، شرق، غرب به کوه ها محدود می شود و از طرف غرب با شیبی ملایم به دریاچه بختگان و نمکزارهای اطراف آن منتهی می گردد.

همچنین دو عامل طبیعی دیگر نیز در آن به چشم می خورد:

۱- دو دریاچه بختگان (نی ریز) و دریاچه طشک

۲- کویر قطرویه

که هر دو حوضه آبرگیر مسیلهای مختلف و جاری از کوهسارها می باشند که مهمترین این مسیلهها رودخانه کر می باشد که به دریاچه بختگان می ریزد که از کوههای اردکان و اقلید سرچشمه می گیرد.

آب این دو دریاچه شور و غیرقابل استفاده می باشد و در بعضی از سال ها که ریزش های جوی کم و محدود باشد در فصول خشک سال خشک و به کویر نمکی بیشتر شباهت دارند اما در سال های پر باران پروسعت و پرآب می گردند.

همچنین کویر قطرویه که بصورت شمال غربی، جنوب شرقی گسترش یافته است و بعلت وجود لایه های ژپیس و نمک و همچنین عدم وجود رطوبت کافی بوجود آمده و در بعضی سال های پر باران (مثلاً ۱۳۶۵) دریاچه های کوچکی در آن بوجود می آید که البته بعد از خشک شدن بر شوری خاک افزوده می شود. البته لازم به تذکر است که با توجه به اینکه

در این شهرستان فقط یک شهر (نی ریز) وجود دارد بنابراین بحث جغرافیای شهری ما

برروی این شهر می باشد.

علت وجودی شهر نی ریز

شهری که امروزه به نام نی ریز معروف است در بین دشت های باز پیکوهی رشته زاگرس

قرار گرفته، از آنجائی که وجود زمینه مساعد از قبیل خاک مرغوب، آب و هوای معتدل و

کوهستانی وجود جنگل های بادام کوهی و پسته وحشی در کره های اطراف و وفور

حیوانات وحشی و از همه مهمتر وجود آبرفت ها و مخروط افکنه هایی که طی سالیان دراز

توسط سیلاب ها و جریان های آب ایجاد گردیده است. بنظر نگارنده موجب و علت

اساسی در اسکان انسان در این قسمت از فلات ایران بوده است. بطور خلاصه در یک

جمله می توان بیان نمود که علت وجودی این شهر بعنوان یک منطقه یکجا نشین امور

کشاورزی و فعالیت های مربوط به آن و نیز وجود دامپروری و شعب مختلف آن (در کنار

کشاورزی) بوده است.

تغییر نقش شهر در ادوار مختلف تاریخ

با توجه به اسناد و نوشته های بزرگان و علماء و دانشمندان، نی ریز به علت داشتن معادن

فولاد و آهن و همچنین نزدیک بودن به شهر استخر و پاسارگاد و تخت جمشید در دوران

سلسله هخامنشیان خصوصاً در زمان داریوش کبیر مورد توجه قرار گرفته و بصورت یک

کارگاه بزرگ اسلحه سازی، زره سازی، شمشیر و نیزه و کاردسازی برای قشون نظامی آن

زمان در می آید. بطوریکه بیش از ۷۰۰ کارگاه از موارد مذکور در این شهر که در آن زمین پرجمعیت و مهم بوده وجود داشته است. برای اثبات این ادعا می توان استفاده کرد به وجود و لوح سنگی که بر اثر کاوش های علمی از تخت جمشید بدست آمده کتیبه مذکور هم به خط میخی نقد شده است. در زمان هخامنشیان (داریوش کبیر) نام این شهر بصورت نای زی به معنای «کارگاه اسلحه سازی» آمده است و همچنین کلمه فعلی نی ریز با کلمه نیزه ریز که با مباحث فوق مطابقت دارد می توان انطباق داد.

همین آثاری از بوته های آن زمان بصورت تکه های شکسته که در محل بنام دونگ معروف است در محله شازخانه (نیزه گر خانه) بوضوح دیده می شود.

بنتبراین می بینیم که در این برهه از زمان (دوره هخامنشیان) نقش کشاورزی و دامپروری تحت تأثیر نقش صنعتی و تولیدی قرار گرفته و همین عامل باعث گسترش و توسعه و اهمیت و جمعیت یابی بیشتر این شهر در آن زمان گردد. البته در دوره های بعدی به دلایل مختلف که کاملاً روشن و واضح نیست شهرنقشی صنعتی خود را از دست داده و دوباره نقش قبلی یعنی کشاورزی و دامپروری و علاوه بر آن تجارت و بازرگانی نیز زنده شد و اهمیت قبلی خود را بازیافته است که هنوز هم ادامه دارد و علاوه بر آن تجارت و بازرگانی حیات شهری این مرکز یکجانشین متکی به همین عامل می باشد.

محلات نی ریز

عبارتند از: آباد زردشت، محله اناری، محله چنار سوخته، محله بازار، محله زیرکان، محله کیان، محله سادات، محله بغریها، محله شجازخانه، محله پشت صحرا (کوی سجاد)، قلعه خواجه، قلعه محمود خان، قلعه حاج حسن، قلعه ده فاضل، قلعه سیف آباد و محلات جدید: دو شهری یکی در سمت جنوب شهر در انتداد محله آباد زردشت می باشد و دیگری شهرک شهید بهشتی که در سمت شرقی شهر ایجاد گردیده است. البته محله ژاندارمیری نیز جدید ساخت می باشد که اکثر ساختمان های آن از طرف سازمان های مسئول تحویل مردم داده شده و در آن سکونت دارند و نیز محله جدید الاحداث دیگری که در حول و حوش جهادسازندگی به طرف شرق گسترش دارد (در انتداد خیابان) البته محلات اصلی و پرجمعیت شهر هنوز همان محلات قدیمی شهر می باشد و از آنجائی که مراکز خرید و فروش و بازار در همین مرکز قدیمی شهر می باشد بیشترین تراکم جمعیت را در طول روز در خود دارد و یکی از مشکلات محلات جدید و ساکنین آن ها همین رفت و آمد بامرکز شهر حتی برای تهیه مواد خوراکی اولیه می باشد.

در تفاوت محلات قدیمی و جدید می توان اینگونه بیان نمود: که با یک نظر اجمالی و هرچند سطحی خواهیم دید که مصالح ساختمانی در محلات قدیمی بیشتر خشت و گل و کته گل و چوب بوده است و حتی در بعضی مواقع بجای خشت دیوارها را بصورت چینه بالا می آورده اند و کوچه های تنگ و باریک در بعضی جاه ها بصورت روبسته که بنام «دالان» معروف است دیده می شود. اما در محلات جدید ساختمان ها بیشتر به فرم جدید و اصول

مهندسی و با استفاده از مصالح جدید و تزئینی دیده می شود که بیشتر زوج های جوان علاقه مند به زندگی و یا انتقال به این محلات می باشند. همچنین از نظر بهداشت و آب و هوای تمیز تر محلات جدید از موقعیت بهتر برخوردار می باشند. البته چیزی که در اینجا قابل ذکر است تحولاتی است که در محلات قدیمی بوجود آمده است بدین گونه که اکثراً با تخریب خانه های قدیمی و ساختن خانه های جدید و عقب نشینی دیوارهای جدید در کوچه ها بتدریج در شکل و بافت قدیمی شهر اثر گذاشته رنگ و بوی قدیمی خود را از دست داده است. البته این امور صددرصد نیست و با توجه به موقعیت اقتصادی مردم محل فرق می کند مثلاً در کوی سجاد این تحول بیشتر به چشم می خورد. همچنین به علل وجود سیل و تخریب محلات قدیمی مثل کوی سادات که اکثر خانه ها و مساکن قدیمی مثل کوی سادات که اکثر خانه ها و مساکن قدیمی تخریب شده در آینده ممکن است شکل یک محله جدید ساخت و جدای آن قدمت به خود بگیرد. همانطور که در قبل اشاره شد تمام مراکز اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و اداری، مذهبی در بخش های مرکزی و قدیمی شهر می باشد بنابراین افراد سان در محلات جدید و در اطراف محلات قدیمی مجبور به هر نوع کار به مرکز شهر مراجعت نمایند که این امر بصورت شعاعی از اطراف به مرکز شهر صورت می گیرد.

خطاطان و خوشنویسان نی ریزی

۱- احمد بن شمس الدین محمد نی ریزی (میرزا احمد نی ریزی)

این شخص یکی از معروفترین و زبردست ترین استادان خط نسخ ایران بشمار می رود و از آثار قلمی او پنج نسخه قرآن مجید و یک نسخه دعای کمیل در کتابخانه موجود می باشد. تاریخ تولد و فوت آن مرحوم دقیقاً در دست نیست.

۲- میرزا محمد فرزند ملا محمد با شهرت دانشمند متولد ۱۲۶۰ هجری و وفات ۱۳۸۱

۳- محمد نی ریزی: از هویت کامل این خوشنویس مدرکی بدست نیامد ولی آنچه مسلم است در قرن سیزدهم هجری می زیسته.

۴- سید ابوطالب لمس فرزند سید حسین می باشد. فرد مذکور در نوشتن خطوط نسخ و شکسته و ثلث مهارتی بسزا داشته است.

۵- ملا عبدالله نی ریزی فرزند ملا علی عسکر در اواخر قرن سیزدهم و اوائل قرن چهاردهم می زیسته.

۶- سید محمد جعفر سید ابوالحسن ارز خطاطان بنام خوشنویسان معروف عصر خود بوده است.

۷- محمد شفیع نی ریزی در نیمه دوم قرن سیزدهم هجری حیات داشته و وی نیز از خوشنویسان معروف عصر خود بودهاست.

۸- محمد انصاری نی ریزی: در سال ۱۲۱۶ هجری قمری حیات داشته و از سال فوت او

مدرکی در دست نیست.

علماء - دانشمندان - سخنسرایان - نی ریز

نی ریز در گذشته یکی از کانون های علم و معرفت بوده و از این رهگذر علما و فضلا و

دانشمندان و ادیبان بزرگی داده که فقط برخی از آنان توانسته اند تجارب علمی وادبی خود

را بصورت مدون در اختیار جامعه قرار دهند و سایرین بعلت عدم وجود امکانات موفق به

ارائه آثار خود نگردیده اند و نسل های بعد نیز بدلیل مصیبت هائی از قبیل سیل بردگی

های متوالی و مکرر و ملخ خوردگی و غارتهای پی در پی موفق و تدوین آثار بزرگان نشده

اند بهر تقدیر معروفترین آنان بشرح زیراند:

۱- شیخ ابوالفضل بی ابیالخیر عالم و صاحب فتوی قرن هفتم

۲- ابوالعباس فضل بن حاتم از از شارحین معتبر کتاب اصول و صاحب شرح کتاب

اقلیدس

۳- سید جواد نی ریزی که از نظر علم و حکمت تبحر داشته و در فقه و اصول و معانی

میان علم و معقول صاحب نظر بوده است.

۴- شیخ ارشد الدین ابوالحسن بن محمدبن علی نی ریزی که مدت زیادی امام و خطیب

مسجد جامع عتیق شیراز بوده است.

جهت خرید فایل word به سایت www.kandoocn.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۵۱۱ تماس حاصل نمایید

۵- سید قطب الدین محمدبن ابی طالب از عرفا و دانشمندان قرن ۱۲ هجری از شعرای نی

ریز می توان از: مولانا مایلی، میرزا محمد جعفر متخلص به شعله، میرزا محمد حسن

متخلص به شهاب - عمان نی ریز نام برد.

www.kandoocn.com
www.kandoocn.com
www.kandoocn.com

جغرافیای اقتصادی

زراعت

شرایط خاص اقلیمی و خصوصیات ویژه جغرافیائی بهمنطقه مورد مطالعه حالتی داده کمتر می توان منطقه ای مشابه آن یافت کما اینکه در غالب نقاط تحت بررسی کشت محصولات مختلف رایج می باشد. مهمتر اینکه راندمان تولید آن نیز در سطحی بالاتر از میانگین مملکتی مطالعه و شناخته شده است.

شرایط مناسب منطقه از نظر آب و هوایی و جغرافیائی در فصل های مختلف که با اعتدالی مفید و مطلوب همگام است به اضافه حاصلخیزی خاک، کشت انواع محصولات پرارزش و سودآور را ممکن می سازد.

با وجود عوامل فوق الذکر بدلائل مختلف دانش و تکنولوژی زراعی منطقه را اگر مشابه به نقاط عقب افتاده ندانیم باید آنرا پائین تر از متوسط سطح مملکتی محسوب داشت. مطالعات انجام شده نشان می دهد که آب و هوا، رطوبت، نوع خاک و میزان آب در منطقه به آن اندازه مساعد است که امکان گسترش برنامه های کشاورزی ممکن و سودآور باشد.

جغرافیای جمعیت

مقدمه

از بین همه پدیده های جغرافیائی جمعیت برحسب صفات گوناگونش، نمایان ترین، شخصیت کلی هر سرزمین است. جمعیت نقطه عطفی است که از تمام عناصر دیگر مشاهده می گردند و همه عناصر منفرداً و جمعاً از آن معینی و اهمیت پیدا می کنند. بنابراین جمعیت مهمترین عنصر اساسی و تحلیلی و متمایز کننده زمینی و تشکیلات فضائی که موضوع علم جغرافیا است می باشد.

بررسی توزیع جغرافیائی جمعیت

شهرستان نی ریز بجز شهر نی ریز که مرکز شهرستان است دارای شهر دیگری نمی باشد جمعیت ساکن در شهر نی ریز که در نتیجه همان منطقه شهری نیز می باشد. ۱۸۷۲۴ نفر (۴۰۳۱) خانوار می باشد. بنابراین اکثریت جمعیت این شهرستان در مناطق روستائی می باشند. (۳۰۹۱۰ نفر - ۶۲۰۹ خانوار).

در این صورت می توان نتیجه گرفت که میزان شهرنشینی در آبانماه ۱۳۵۵ برابر ۳۷/۷ درصد بوده است. طبق آخرین آمار در سال ۱۳۶۵ از کل جمعیت ۷۸۸۶۴ نفری این شهرستان ۲۸۲۷۹ نفر در مناطق شهری (۳۵/۸۵ درصد) و ۴۹۸۰۰ نفر (۶۲/۱۴ درصد) در مناطق روستائی و ۷۸۵ نفر (۰/۹۹ درصد) نیز غیرساکن می باشند جدول شماره(۴).

دین

در آبانماه ۱۳۵۵ از جمعیت کل این شهرستان (۴۹۶۳۴ نفر)، ۴۹۵۲۸ نفر مسلمان که ۹۹/۸

درصد جمعیت کل این شهرستان رادبرمی گیرد و ۰/۲ درصد افراد ادیان دیگر از قبیل

کلیمی (۶نفر)، زرتشتی (۲نفر)، مسیحی (۱۳نفر) و دیگر ادیان ۸۵ نفر می باشند.

جمعیت کل

جمعیت کل شهرستان نی ریز در سرشماری عمومی آبانماه ۱۳۵۵، ۴۹۶۳۴ نفر شامل

۱۰۲۴۰ خانوار بوده است که در میان شهرستان های استان فارس فارس مقام را دارا می

باشد.

جمعیت کل این شهرستان در سال ۱۳۶۵ به ۷۸۸۶۴ نفر (۱۵۳۹۳ خانوار) رسیده است.

تراکم نسبی جمعیت

تراکم جمعیت در شهرستان نی ریز در هر کیلومتر ۵/۴ نفر می باشد که این رقم در آبانماه

سال ۱۳۴۵ برابر ۴/۴ نفر بوده است بنابراین می بینیم که یک نفر در هر کیلومتر مربع در

طول ده سال به تراکم نسبی جمعیت آن افزوده گردیده است. نی ریز از این نظر در میان

شهرستان های استان فارس مقام آخر را دارا می باشد. که وسعت آن نسبتاً زیاد بوده و به

۹۲۴۹ کیلومتر مربع بالغ می گردد و از طرفی جمعیت آن کم است. نقشه شماره () .

تراکم نسبی جمعیت در این شهرستان در سال ۱۳۶۵ به ۸/۵۲ نفر در هر کیلومتر مربع

رسیده است که نسبت به سال ۱۳۵۵، ۳/۱۲ نفر در هر کیلومتر مربع افزایش نشان می دهد.

نمودار شماره () .

بعد خانوار- میانگین افراد خانوار در این شهرستان در سال ۱۳۵۵، ۴/۸ نفر بوده است. که در نقاط شهری ۴/۶ نفر و در نقاط روستائی ۵/۰ نفر می باشد. این میانگین در سال ۱۳۴۵ به ترتیب در کل شهرستان ۴/۸ و در نقاط شهری ۴/۸ و نقاط روستائی ۴/۸ نفر بوده است. که پائین رفتن بعد خانوار را در نقاط شهری باید علم و اطلاع مردم از مضرات افزایش جمعیت و مشکلات ناشی از آن دانست و بالا آمدن بعد خانوار در نقاط روستائی نیز ناشی از پائین بودن سطح فرهنگ و اطلاعات مردم در این زمینه و کاهش مرگ و میر کودکان بر اثر پیشرفت ها و موفقیت های پزشکی و درمانی و طب پیشگیری می باشد.

در سال ۱۳۶۵ طبق آخرین سرشماری کشور بعد خانوار در این شهرستان ۵/۱۲ نفر که در مناطق روستائی ۵/۴۵ و در مناطق شهری ۴/۲۶ می باشد.

راه های ارتباطی

شهرستان نیریز با توجه به موقعیت جغرافیائی که دارد و مابین استان کرمان و فارس قرار گرفته است از نظر ارتباطی اهمیتی کسب نموده است. مهمترین جاده ارتباطی که در محدوده شهرستان نیریز قرار دارد. جاده ای است که سیرجان را به شیراز متصل می کند و تز سیرجان به بندرعباس - کرمان - یزد،... متصل می گردد. در مسیر این جاده شهر های نیریز، اصطهبانات، سروستان قرار دارند. این جاده تنها جاده مهمی است که محصولات وارداتی کشور از طریق بندرعباس به شیراز و مناطق جنوبی منتقل می گردد و صادرات محصولات مناطق جنوبی نیز از این جاده صورت می گیرد. این جاده در محدوده شهرستان

نی ریز به جز در منطقه قطرویه تقریباً یک جاده کوهستانی با دو گردنه نسبتاً صعب العبور می باشد شهر نی ریز که در کنار این جاده قرار گرفته است فاصله این شهر تا مرکز استان (شیراز) ۲۱۴ کیلومتر و تا سیرجان ۱۶۵ کیلومتر می باشد. این جاده تنها جاده مهم و درجه یک این شهرستان می باشد. شروع تمدن در منطقه نی ریز به دوره هخامنشیان می رسد و دلیل پیدایش این شهر در آن دوره ایجاد یک مرکز تسلیحاتی برای حکومت بوده و وجود دریاچه بختگان نیز در این امر مؤثر بوده است. نی ریز به دلیل موقعیت خود همواره مورد توجه اقوام مهاجم بوده چنان که ششهر از زمان هخامنشیان تاکنون سه بار مورد تهاجم، سیل و عوامل طبیعی قرار گرفته است. مهم ترین صنعت دستی شهرستان نی ریز فرش بافی است که بیشتر توسط زنان و دختران تولید می شود. درکارگاه های خانگی شهرها و روستاهای این شهرستان قالی های زیبایی با نقش های محلی، تولید می شوند و نقش مهمی در اقتصاد مردم شهرها و روستاهای نی ریز ایفا می کنند. شرکت سهامی فرش که در این شهرستان تأسیس شده نیز با نقشه های محلی (علی بیگی، حکومتی، بسته ای و درختی) اقدام به تهیه، تولید و عرضه قالی می نماید. مسجد جامع نی ریز که گفته می شود یکی از قدیمی ترین بناهای قرن چهارم هجری قمری است و در گذشته آتشکده ای بوده و پس از ظهور اسلام به مسجد تبدیل شده، از مهمترین جاذبه ها تاریخی این شهرستان است. دریاچه ارژن یکی از زیستگاه های مهم پرندگان مهاجر است که در حدود نیمی از سال، میزبان هزاران پرنده مهاجر است. تنگ ها و گردشگاه های متعدد شهرستان نی ریز، در دره

های عمیق و سرسبز با برخورداری از پوشش گیاهی و جنگلی جذاب و چشمه سارهای فراوان از زیباترین نقاط طبیعی استان فارس به شمار می آید.

صنایع و معادن

کارخانه های موجود در این شهرستان منحصر به کارخانه های مربوط به کشاورزی و کارگاه ها و شرکت های فرش بافی است. به استثنای دریاچه بختگان که نمک آن در فصول خشک بهره برداری می شود، یک معدن نسبتاً بزرگ کرمیت در بخش آباده طشک در حدود ۱۰۰ کیلومتری شمال باختری نی ریز قرار دارد که با وسایل مدرن از آن بهره برداری می شود. وجود انواع محصولات کشاورزی و دام داری و قالی هایی با نقش های زیبا سبب رونق بازرگانی در منطقه شده است. گندم و جو، پنبه، چغندر قند، بادام، قالی و گوسفند از صادرات عمده این منطقه محسوب می شود.

کشاورزی و دام داری

اساس و پایه اقتصاد شهرستان نی ریز بر کشاورزی، دام داری، فرش بافی و پیشه وری است. کشاورزی بصورت های صنعتی و دستی انجام شده و آبیاری زمین های تحت کشت از طریق چشمه ها، کاریزها و چاه های متعدد تأمین می گردد. محصولات عمده کشاورزی این شهرستان گندم، جو، پنبه، چغندر قند، کنجد، ذرت، انار، بادام و تره بار است. دام داری در شهرستان نی ریز رونق فراوان داشته و پرورش گاو و گوسفند مانند بیشتر مناطق این استان از اهمیت خاصی برخوردار است.

مشخصات جغرافیایی

شهرستان نیریز از شمال به استان یزد، از شمال باختری به شهرستان ارسنجان، از جنوب به شهرستان داراب، از خاور به استان کرمان، و از باختر به شهرستان استهبان و دریاچه بختگان محدود می‌شود. شهر نیریز مرکز شهرستان نیریز در طول جغرافیایی ۵۴ درجه و ۱۹ دقیقه و عرض جغرافیایی ۲۹ درجه و ۱۲ دقیقه و ارتفاع ۱۵۹۵ متری از سطح دریا واقع شده است. آب و هوای شهرستان نیریز معتدل بوده و دریاچه بختگان در ۱۸ کیلومتری باختر قرار دارد. شهرستان نیریز در سرشماری سال ۱۳۷۵ تعداد ۹۱۶۴۵ نفر جمعیت داشت. مردم این شهرستان از آریایی نژاد، مسلمان و شیعه مذهبند و به زبان فارسی صحبت می‌کنند. نیریز در مسیر راه آسفالتی شیراز-سیرجان قرار گرفته و راه‌هایی که از آن منشعب می‌شود عبارتند از:

- راه آسفالتی نیریز- استهبان به طرف جنوب باختری به طول ۳۷ کیلومتر.

- راه آسفالتی نیریز- سیرجان به طرف شمال خاوری به طول ۱۸۰ کیلومتر.

وجه تسمیه و پیشینه تاریخی

آثار بدست آمده از غارهای حوالی دریاچه بختگان نشان گر قدمت تمدن در این ناحیه است. نیریز در زمان هخامنشیان یکی از مراکز مهم سلاح سازی بود و نام نیریز احتمالاً از نیریز گرفته شده است. در الواح گلی تخت جمشید، نام ناریزی را منطبق با نیریز دانسته‌اند. ناریزی به معنای کارگاه اسلحه سازی است. در آن زمان بیش از ۷۰۰ کارگاه

نیزه، شمشیر و زره سازی در آن وجود داشته و در واقع مرکز تولید سلاح و اسلحه خانه داریوش بوده است. شهر نی ریز از زمان هخامنشیان تا به حال، سه بار دست خوش تهاجم، سیل و عوامل طبیعی قرار گرفته و اطراف این دریاچه نی فراوان وجود داشته، به آن نی زار گفته اند که به مرور ایام به نی ریز تبدیل شده است. این منطقه در زمان داریوش اول از ویژگی های طبیعی

موقع جغرافیایی

موقع خصوصی: در طول و ...

موقع عمومی: شهرستان نی ریز در جنوب کشور ایران و در جنوب شرقی استان فارس واقع گردیده است. در نتیجه با توجه به موقع عمومی خود از نظر جغرافیایی به طور کلی دارای ویژگی های خاص مربوط به این نواحی می باشد. این شهرستان بوسیله استان هرمزگان با سواحل خلیج فارس و در نتیجه با دریای عمان و اقیانوس هند نیز می تواند متصل گردد و نیز رشته کوه های زاگرس قسمتی از مساحت این شهرستان را در بر گرفته است و از طرف دیگر عوامل متعدد جغرافیایی باعث بوجود آمدن حوضه های بسته مثل دریاچه بختگان و طشک در این منطقه شده است و از سمت شمال و مشرق به طرف مرکز ایران و در نتیجه کویرها و مناطق شوره زار راه می یابد.

مساحت این شهرستان ۹۲۴۸ کیلومتر مربع است و نسبت به کل مساحت استان فارس

(۱۳۳۲۹۸) کیلومتر مربع می باشد، $\frac{6}{93}$ درصد از خاک این استان را دربر می گیرد.^۱

زمین شناسی:

برای بررسی وضعیت زمین شناسی این شهرستان و اطلاع دقیق تر نسبت به آن، این

شهرستان را به ۳ حوزه آبریز بزرگ تقسیم نموده و هر یک را جداگانه مورد بررسی قرار

می دهیم.

۱- حوزه آبریز دریاچه بنختگان

منطقه مورد بررسی از لحاظ زیر کشت نیمه مهم حوزه شهرستان نی ریز را دربر می گیرد و

این منطقه بین طول های $53^{\circ}31'$ و $54^{\circ}31'$ طول شرقی و عرض های $28^{\circ}52'$ و

$29^{\circ}54'$ عرض شمالی در جنوب شرقی شیراز قرار دارد.

ناحیه مورد مطالعه بخشی از زاگرس و آبرفت های ناشی از آن را شامل می گردد که از

طرف شرق بوسیله رورانندی زاگرس محدود می گردد. سنگ های متعلق به دوران دوم و

سوم و همچنین رسوباتی که احتمالاً متعلق به قبل از کامبرین می باشند. بررسی کلی منطقه

نشان می دهد که رسوبات ??? بالای و دوران سوم پوشش تشکیلات مختلفی از قبیل

رسوبات آهکی و رادیولارمیت ها- افیولیتها می باشند و اگر شیبی مشخص بین این دو

وجود دارد که مربوط به فاز تکتونیکی متعلق به ??? بالای می باشد.

وضعیت زمین شناسی سفره های آبرفتی این حوزه:

^۱ - پایان نامه دوره لیسانس، رسول طبیبی، دانشگاه تربیت معلم، دیدگاه های جغرافیایی شهرستان نی ریز، ۱۳۶۷

الف: سفره آبرفتی منطقه آباد طشک

ب: سفره آبرفتی منطقه جهان آباد

ج: سفره آبرفتی منطقه پیچگان

د: سفره آبرفتی منطقه دشت نی ریز

سفره های آبرفتی دشت های مختلف از یکدیگر جدا و تفکیک شده می باشند. این جداشدگی بعلت شرایط توپوگرافی و زمین شناسی مختلف به وجود آمده است.

۲- حوزه آبریز پشتکوه

این حوزه بین طول های جغرافیایی $54^{\circ}07'$ و $54^{\circ}04'$ شرقی و عرض جغرافیایی $29^{\circ}052'$ شمال شرقی این شهرستان قرار گرفته و قسمتی از بخش پشت کوه را شامل می شود. این منطقه مورد مطالعه جزء کوچکی از حوزه آبریز بسته باتلاق گاوخونی می باشد و سمت و واریزه و مخروط افکنه و بقیه آن ارتفاعات می باشد. این منطقه در حد نهایی روراندگی رشته جبال زاگرس واقع گردیده است. تشکیلات زمین شناسی موجود هم متمورفیزه و هم رسوبی بوده و از نظر زمین شناسی ساختمان این ناحیه جزء کوچکی از ژئو سنگلینال (بزرگ ناودیس) که نتیجه آن بوجود آمدن سلسله جبال زاگرس گردیده است.

پدیده دگرگونی موجود احتمالاً از نوع دگرگونی ناحیه ای می باشد. بدین معنی که بر اثر جرم و نیروی ??? با مواد رسوبی تشکیل گشته در ژئو سنگلینال بتدریج به اعماق سقوط و

تحت تأثیر عوامل مختلفی که باعی متامورفیزاسیون می گردد دگرگون گشته و سپس این تشکیلات بر اثر حرکات کوهزایی دوران سوم چین خورد و بدین صورت خلاصه گردیده است.

۳- حوزه آبریز قطرویه

در ۱۸ کیلومتری جنوب شرقی نی ریز بر سر راه نی ریز به سیرجان بین طول های $۵۴^{\circ}۴۰'$ شرقی و عرض $۲۸^{\circ}۴۵'$ و $۲۹^{\circ}۱۰'$ شمالی قرار گرفته است. محدود است از طرف شمال به کویر قطرویه و از طرف شرق به دنباله کویر و اراضی کوهپایه ای و از طرف جنوب به کوه زرد و پوزه یکی و از طرف جنوب غرب به رشته سرکوه و از طرف به رشته کوه های غربی مجاور قطرویه از رشته جبال زاگرس. ارتفاع این منطقه از سطح دریا در حدود ۱۷۰۰ متر می باشد.

این منطقه از اطراف توسط ارتفاعاتی محدود شده است و در وسط دارای منطقه گرد و پست که تمام آب های جاری از ارتفاعات و نقاط مرتفع پس از عبور از دامنه ها در این ناحیه جمع آوری گردیده و بنابراین این دشا دارای حوزه آبریز بسته است. چون آبهای جاری که به این منطقه می رسند از تشکیلات؟؟ عبور می کند و حاویمقادیر زیادی نمک و املاح می باشند. در این املاح رسوبی کرده و طی سالیان دراز خاک و آب زیر زمینی این منطقه را شور کرده است. (رسول طبیعی؟؟؟ ۷-۱۴)

پستی و بلندی

از لحاظ مورفولوژیکی کوه های این شهرستان در رده ناهمواری های بخش غربی ایران که از مرکز عراق تا شمال تنگه هرمز کشیده شده اند قرار دارد و جزء رشته کوه های زاگرس می باشد این ناهمواری ها بر حسب تقسیماتی که در جهت طولی یعنی با محور چین خوردگی انجام گرفته است خود به چند دسته تقسیم می شوند و بطور کلی مجموعه ناهمواره های بخش غربی از نظر نحوه تغییر شکل طبقات و تأثیر عوامل زمین ساخت در تشکیل آن ها به ۲ واحد اصلی تقسیم می شود:

۱-؟؟؟ کوه های داخلی زاگرس ۲- رشته اصلی زاگرس؛ که در هر یک از این دو قسمت مشخصات خاصی از لحاظ ساختمان چینه ها دیده می شود. (رسول طبیعی صفحه ۱۴)

آب و هوای شهرستان نیریز

آب و هوا عبارتست از شرایط جوی متوسط یک منطقه که طی اندازه گیری های متوالی و متمادی بدست آمده است؛ اما نوای هر منطقه عبارتست از شرایط آنی و لحظه ای همان محل آب و هوا یا اقلیم هر منطقه را بوسیله اندازه گیری عناصر آب و هوایی شامل تشخیص خورشید، دمای رطوبت، فشار هوا و بادهای مشخص می کنند.

اهمیت نقش آب و هوا در فعالیت های انسانی به طور کلی:

۱- در شکل گیری جوامع و نوع معیشت و فرهنگ و لباس و خصوصیات و بالاخره در نوع بهره برداری از امکانات طبیعی، اقلیم تأثیر قاطعی داشته و دارد.

۲- شناخت آب و نوای یک منطقه می تواند کمک عمده ای در شناخت جنبه های

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آن محل بنماید.

۳- در توسعه مناطق شهری و جهت گسترش شهرها- آلودگی محیط زیست- ایجتد صنایع و نوع آنها با توجه به شرایط اقلیمی امری لازم و ضروری است.

باتوجه به عواملی که آب و هوای یک محدوده را کنترل می کند عرض جغرافیایی و

موقعیت جغرافیایی که این شهرستان در جنوب ایران و نزدیک به کویرهای داخلی ایران و

همچنین خلیج فارس قرار دارد و محل و جهت و ارتفاع ناهمواری ها که به صورت

کمربندی از شمال به طرف جنوب شرق این شهرستان را دربر گرفته و عوامل دیگر باعث

بوجود آمدن یک آب و هوای محلی در این محدوده گردیده است انا به طور کلی باید

گفت که از هر سیستم های آب و نوایی و مکانیسم های بارش از اقلیم کلی ایران؟؟؟ می

کند. بیش از ۸۰ درصد بارش های این شهرستان در فصول سرد (مهر تا اسفند) صورت می

گیرد. به طور کلی می توان گفت که آب و هوای این محدوده دارای تابستان تقریباً خشک

و زمستان پر باران ترین فصل سال است. سیکدونهای غربی مهم ترین عامل بارش در این

محدوده می باشد. باران هایی که در فصول گرم سال؛ که به ندرت رخ می دهد از طریق

کانوکشنال می باشد. اثرات این نوع اقلیم را می توان در جغرافیای شهری، اقتصادی و منابع

آبی کاملاً جستجو کرد. (رسول طبیعی ۱۷ تا ۲۲).

پوشش گیاهی

پوشش گیاهی یکی از عوامل مهم طبیعی در هر محدوده جغرافیایی به شمار می رود. مطالعه این عامل طبیعی از نظر نوع و تراکم حائز اهمیت می باشد. زیرا که در فعالیت های اقتصادی بستر بسیار مؤثری می باشد. اقتصاد دامداری و بهره برداری از درختچه ها و درخت ها در زمینه های مختلف اقتصادی و صنعتی با توجه به نوع اقلیم این شهرستان که نوع استپی و نیمه خشک می باشد دارای پستی و بلندی های متفاوت و مناطق زمین شناسی متنوع از نظر جنس خاک می باشد دارای پوشش گیاهی متنوعی می باشد: پوشش گیاهی بصورت استپ های علفی و گون زار و یا جوامع ارس و بلوط ۲ پوشش گیاهی از نوع جوامع علفی و بعلاوه موضعی بوته زار ۳- پوشش گیاهی در مناطق کوهستانی ۴ پوشش گیاهی از نوع جوامع ؟؟؟ و گیاهان یکساله و بطور موضعی به ؟؟؟ ۵- پوشش گیاهی از نوع جوامع شوری پسند و گیاهان یکساله دشت های نمکی منطقه و

منابع آب:

در مطالعات جغرافیایی این شهرستان بررسی منابع آب یکی از مهم ترین و حساسترین مباحث آن به شمار می رود. وجود آب باعث تجمع انسان ها و مایه اصلی شروع فعالیت های اقتصادی از قبیل زراعت و باغداری و دامداری می باشد. کیفیت و کمیت منابع آب رابطه مستقیم با موقعیت عمومی و ناهمواری ها و شرایط اقلیمی این شهرستان دارد و در عوض پوشش گیاهی، وجود جانوران متنوع و ایجاد و فعالیت های اقتصادی و بهره برداری از زمین خود از عواملی هستند که تابع و متکی بوجود منابع آبی هستند. بطور کلی آب

های این شهرستان از لحاظ کیفیت ظهور در طبیعت به دو بخش تقسیم می گردد. ۱- آب

های سطحی و جاری ۲- آب های زیرزمینی

آب های جاری و سطحی در این ناحیه بصور مختلف: رودخانه (فصلی و دائمی)، دریاچه، سیلاب مشاهده می گردد.

تقسیمات سیاسی شهرستان نی ریز

شهرستان نی ریز در جنوب شرقی استان فارس و در نواحی جنوبی ایران واقع گردیده

است. وسعت آن در حدود ۹۲۴۸ کیلومتر مربع می باشد و دارای بخش ها و دهستان های

متفاوتی است. این شهرستان طبق تقسیمات کشوری دارای ۴ بخش است:

۱- بخش قطرویه که مرکز آن قطرویه می باشد.

۲- بخش آباده طشک که مرکز آن آباده طشک می باشد.

۳- بخش پشتکوه که مرکز آن مشکان می باشد.

۴- بخش مرکزی که مرکز آن شهر نی ریز می باشد.

این شهرستان همچنین دارای ۹ دهستان می باشد. تعداد کل روستای این دهستان به ۲۲۶

روستا می رسد.

الف) دهستان قطرویه

دهستان قطرویه در جنوب شرقی شهرستان نی ریز واقع شده است که از طرف مرزهای

شرقی به استان هرمزگان (بندرعباس) و از طرف شمال شرقی به استان کرمان (سیرجان) و

از طرف جنوب و جنوب شرقی به داراب و از قسمت های شمال غربی به دهستان مشکان

و از قسمت شرقی به دهستان هرگان متصل می گردد و شامل ۶۲ روستا می باشد.

ب) دهستان مشکان

دهستان مشکان در شمال شرقی شهرستان نی ریز و در مرز مشترک با استان کرمان

(سیرجان و رفسنجان) واقع شده است. همچنین این دهستان از سمت غرب نیز به اباده

طشک، دهستان تنگ چنار و نی ریز دهستان رستاق از سمت جنوب و جنوب شرقی با

دهستان قطرویه مرز مشترک دارد و دارای ۵۶ روستا می باشد.

ج) دهستان آباده طشک:

دهستان آباده طشک در شمال غربی شهرستان نی ریز واقع شده است که از طرف شمال با

شهرستان آباده و از طرف غرب با شیراز و از طرف جنوب با شهرستان اصطهبانات و از

طرف جنوبی شرقی با دهستان تنگ چنار در مغرب شهرستان نی ریز که از سمت شمال به

دهستان آباده طشک و از سمت شرق به دهستان مشکان و از سمت جنوب به دهستان

رستاق و از سمت غرب به شهرستان اصطهبانات متصل می باشد. این دهستان دارای ۱۸

روستا می باشد.

ز) دهستان هرگان

این دهستان در جنوب غربی شهرستان نی ریز واقع گردیده است که از سمت شمال به شهر نی ریز و از سمت غرب و جنوب با شهرستان داراب و از سمت شرق با دهستان قطرویه همجوار می باشد. این دهستان دارای ۱۴ روستا است.

ه) دهستان رستاق

این دهستان در مغرب شهرستان نی ریز همجوار با شهرستان اصطهبانات و داراب و از غرب و از جنوب با دهستان هرگان و از شمال با دهستان تنگ چنار و از شرق با دهستان مشکان می باشد. این دهستان دارای ۳۲ روستا است.

مقدمه:

لزوم آشنایی ما با کشوری که به آن تعلق داریم و استان و شهر و روستائی که در آن سکونت داریم برهه مشخص می باشد، خصوصاً آشنایی با شهرها و مناطق کوچکتر برای ما از اهمیت بیشتر برخوردار خواهد بود چرا که مطالعات در محدوده های کوچک همیشه علاوه بر شناسایی عوامل جغرافیایی از علل و روابط فیما بین آنها نیز پرده برداری نموده و نهایتاً برای ایجاد یک محیط زیست مناسب و در جهت بهبود زندگی بشری و رفع نیازهای اولیه او تنش چشمگیری دارد.

لذا برای شناسایی محدوده کوچکی از وطن پهناور ایران و برای حصول به نتایج مزبور سعی شده است تا آنجا که در توان بوده است اطلاعات نسبتاً دقیقی از شهرستان نی ریز در

مجموعه مختصری که تحت عنوان که شامل بخش های متعدد
جغرافیایی از قبیل این شهرستانمی باشد که علی رغم تمام
محدودیت ها و عدم امکانات نظیر کمبود منابع تحقیقاتی و مأخذ متعدد و مستند جهت
شناسایی بیشتر و پی بردن به ارزش های اجتماعی و اقتصادی و معیارهایی که راه رشد و
آینده بهتری را ارائه دهد و نیز به منظور برنامه ریزی های آتی و تحقق آرمان های دیرینه
این مرز و بوم برای نیل به مرزهای خودکفایی و ایران مستقل و آزاد ارائه گردیده است.
بطور کلی انسان برای تحقق بخشیدن به آرمان های دیرینه اش و هماهنگ ساختن زندگی
اش با سایر علل و شرط استفاده درست و صحیح از امکانات موجود و آنچه را که خداوند
در طبیعت در اختیارش گذاشته است این است که نخست کمر در حفظ داده ها برنهد و
این امر میسر نمی گردد مگر در پرتو شناخت واقعیت های موجود در محیط زیست و
محدوده های زندگی و دست یابی به آگاهی هایی که امکان تشخیص راه خوب و ارائه
طریق مطلوب را میسر گرداند.

آگاهی ما از احوال و اوضاع محیط زندگی مان ما را برای خدمت گذاری بیشتر و ارائه طرح
های جامع و برنامه ریزی شده آماده سازد چرا که امروزه تهیه و تدوین طرح های جامع و
حادی برای شهرها و روستاها یکی از عمده ترین ضروریاتی است که قبل از هر گونه
برنامه ریزی لازم می باشد. بدین خاطر است که آنچه تاکنون بعنوان عدم هماهنگی در
اجرای پروژه های عمرانی و به ??? نرسیدن به موقع و صحیح فعالیت های اقتصادی وجود

داشته ناشی از دسترسی نداشتن به طرح های جامع و مدون بوده که بر مبنای مطالعات عمیق منطقه ای استوار شده باشند و در این میان شهرهای کوچکتری حتی بیشتر از شهرهای بزرگ خسارت دیده اند و زیربنای رشد آینده، آنان آسیب پذیر گردیده است. بطور کلی این موضوعات مرا به آن داشت که تحقیقات و مطالعات هر چند محدودی راجع به این شهرستان داشته باشم و در این میان عاملی بیش از حد مدنظر قرار داشت. مردم این شهرستان و مشکلات کنونی و آتی زندگی آنان و ارائه پیشنهاداتی منطقی در جهت افزایش رفاه اقتصادی و اجتماعی این شهرستان با تأکید بر شناخت امکانات بالقوه و بالفعل منطقه بوده است. البته این حقیر به عجز خود معترف و تخصص خویش مدعن می باشد و می داند که این جزوه با کمال جدیت نقایص فراوانی را دربر دارد که انتظار می رود اهل تحقیق به دیده عفو بنگرند.

در پایان لازم می دانم که نهایت سپاس خویش را به پیشگاه سروران محترمی که بر من سمت استادی داشته اند خصوصاً اساتید گروه جغرافیا که در طی تحصیل زحمات فراوانی را متحمل شده اند و با وجود کمبود امکانات تمام توان و سعی خویش را به کار گرفته اند و ما را از دریای علمشان بهره مند ساختند عرضه دارم و تشکر بی حد خویش را به پیشگاه استاد والامقام جناب آقای دکتر غلامعلی مظفری این استاد درس و زندگی که تمام مراحل تحصیل فروزنده مشعل علم و دانش و مشوق راهنما بودند تقدیم می دارم هر چند هر گاه صحبت از تقدیر و تشکر را نسبت به مقام شامخ استاد در میان می آید کام و بیان از عهده

جهت خرید فایل word به سایت www.kandoocn.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۰۵۱۱ تماس حاصل نمایید

این حق عاجز است. لیکن ارادت و محبت و تکریمی که از صمیم قلب نسبت به مقام این

بزرگان و مریبان گرانقدر خود دارم گویا و بازتابی از تأثیرات آموزش و پرورش و دانش و

منش والای این عزیزان است.